Maa- ja metsätalousministeriö Neuvostoraportti EU/12/2024-MMM-16

Rönty Osmo, Hörman Ari, Kallio Matias, Ratasvuori Heta 28.2.2024

Maatalous- ja kalastusneuvoston 26.2.2024 neuvostoraportti

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 26.2.2024

Neuvosto kävi pitkän keskustelun keinoista helpottaa maatalouden kriisitilannetta Eurooppa-neuvoston pyynnön mukaisesti, viljelijöiden osoittaessa mieltään EU-kortteleiden ympärillä. Jäsenmaat pitivät tärkeänä etsiä sopivia keinoja viljelijöiden hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja politiikan yksinkertaistamiseksi sekä lyhyellä että pitemmällä aikavälillä. Jäsenmaat esittivät runsaasti erilaisia yksinkertaistamistoiveita. Komissio arvioi jäsenmaiden ehdotuksia ja antaa lähiaikoina ehdotuksia sekä yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) sääntöjen että sen ulkopuolisten, mutta viljelijöihin vaikuttavan lainsäädännön osalta. Keinoihin sisältynee alemman asteisen lainsäädännön lisäksi myös YMP:n perusasetuksen muuttamista koskeva rajattu ehdotus, joka on käsiteltävä yhteispäätösmenettelyssä.

Muissa asioissa neuvosto kuuli puheenjohtajavaltion selostuksen bioturvallisuutta ja rokotuksia koskeneesta ministerikokouksesta. Esillä oli myös Puolan tiedotusasia EU:n vuoden 2040 päästövähennystavoitteen ja maatalouden suhteesta sekä Tanskan ja Ruotsin tiedotusasia Yhdistyneen kuningaskunnan käyttöön ottamista kalastushoitotoimenpiteistä ja komission tiedotusasia digitaalisen CATCH-järjestelmän käyttöönotosta.

1. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin asiakirjan 6742/24 mukaisena.

2. A-kohtien hyväksyminen

a) Muut kuin lainsäädäntöasiat (6841/24)

A-kohdat hyväksyttiin asiakirjan 6841/24 mukaisesti.

b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely) (6842/24)

A-kohdat hyväksyttiin asiakirjan 6842/24 mukaisesti.

3. Maatalousalan tämänhetkisessä kriisitilanteessa tarvitaan sekä nopeita että rakenteellisia ratkaisuja (6295/24 + ADD 1) (Rönty)

Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia

Kolmisen tuntia kestäneen keskustelun yhteydessä käsiteltiin myös kokouksen muiden asioiden asiakohdat 4 a), 4 b), 4 c) ja 4 d).

Puheenjohtaja, Belgian ministeri Clarinval, totesi, että EU:n viljelijöillä on suuret odotukset tätä kokousta kohtaan. Tarkoitus on vastata Eurooppa-neuvoston antamaan mandaattiin viljelijöiden aseman helpottamiseksi. Viljelijöiltä on tullut paljon vaatimuksia, jotka ovat erilaisia eri jäsenmaissa. Viljelijät kokevat, että heitä ei ole otettu huomioon. Tuotantokustannukset ovat kohonneet, tuottajahinnat alentuneet ja hallinnollinen taakka kasvanut erityisesti ympäristötoimien vuoksi. Sekä kauppasopimukset että ilmastonmuutos vaikuttavat maatalouteen. Pikaisia ja kohdennettuja toimia tarvitaan tilanteen korjaamiseksi.

Puheenjohtajavaltion asiakirjassa (6295/29) kuvataan jo tehtyjä toimia, sen liitteessä jäsenmaiden antamia ehdotuksia ja komission asiakirjassa (6296/24) komission ehdotuksia politiikan yksinkertaistamiseksi ja viljelijöiden hallinnollisen taakan keventämiseksi. Neuvostolla on yhteinen poliittinen tahto vastata viljelijöiden huoliin.

Komissaari Wojciechowskin mukaan viljelijöiden laajat protestit korostavat maataloudessa koettuja haasteita. Monet tilat ovat huolissaan olemassaolonsa edellytysten säilymisestä. Tilanne on monimutkainen ja syyt vaihtelevat eri jäsenmaissa: kauppapolitiikka, polttoaineen hinta, huoli ympäristövaatimuksista ja riittämättömistä tuloista. Komissio on jo antanut ehdotuksen GAEC 8 (ei-tuottavan alan vaatimus) muuttamisesta. Myös GAEC 1:n pysyvän nurmen laskentasääntöihin on ehdotettu muutosta. Ukrainasta tuotavia maataloustuotteita koskevien yksipuolisten kauppatoimenpiteiden uusimista koskevassa päätöksessä on mukana suojalausekkeet siipikarjanlihan, kananmunien ja sokerin osalta. Strategisen dialogin kautta pyritään lisäämään yhteistä ymmärrystä tulevasta maatalouspolitiikasta.

Komission arvio puheenjohtajamaan asiakirjassa luetelluista jäsenmaiden ehdotuksista valmistuu lähiviikkoina. YMP:n perusasetusten muuttamista edellyttää mm. ehdotus jäsenmaiden YMP:n strategiasuunnitelmien muuttamisesta useammin kuin kerran vuodessa. Neljältä keskeiseltä maatalousalan järjestöltä on saatu liki 70 ehdotusta, jotka keskittyvät GAEC:eihin ja valvontaan. Komission tavoin organisaatiot katsovat, että myös jäsenvaltioilla on keskeinen rooli byrokratian vähentämisessä.

Komission puheenjohtajan Eurooppa-neuvostossa antaman sitoumuksen mukaisesti komissiossa on identifioitu niin YMP:ssa kuin sen ulkopuolella muutoksia, jotka helpottavat viljelijöiden hallinnollista taakkaa. Komission asiakirjaan sisältyy lyhyen aikavälin toimina muutoksia paitsi GAEC:hin 8 ja 1, myös GAEC:iin 6 (kasvipeitteisyysvaatimus) sekä pinta-alamonitoroinnin laadunvalvontajärjestelmään. Ylivoimaisen esteen (ns. *force majeure*) ja poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteitä selvennetään. Paikkaan sidottujen valokuvien käyttöä vähennetään. Valvontaa sujuvoitetaan, tilalla tapahtuvien valvontakäyntien määrää vähennetään ja otetaan käyttöön ns. oikeus erehtyä -periaate. Nitraattidirektiivin julkinen kuuleminen on menossa parhaillaan.

Komissio harkitsee myös YMP:n perusasetusten rajoitettuja ja kohdennettuja muutoksia, jotka kohdistuvat viljelijöiden hallinnollisen taakan vähentämiseen. Harkinnassa on muutoksia GAEC:hin 6, 7 ja 8, säilyttäen samalla niiden ympäristöhyödyt. Alle 10 hehtaarin pientilojen vapauttamista ehdollisuusvaatimusten noudattamisen valvonnasta harkitaan. Valtiontukisäädökset sallivat kesäkuun loppuun saakka kohdennetun tuen, jos tuella on linkki Venäjän sotaan Ukrainaa vastaan.

Komissio käynnistää myös viljelijöille suunnatun kyselyn hallinnollisen taakan ja monimutkaisuuden syistä.

Komissio harkitsee sekä lyhyen, keskipitkän että pitkän aikavälin toimenpiteitä parantaakseen viljelijöiden asemaa ruokaketjussa. Tämä edellyttää mm. epäterveitä kauppatapoja koskevan direktiivin muuttamista. Asiaan palataan muutaman viikon kuluessa.

Komissaari Wojciechowskin mukaan komissio tukee näkemystä, jonka mukaan maatalouden kilpailukyky on olennaista sekä kestävyyden että vakauden kannalta. Myös subsidiariteetin rooli on keskeinen uudessa YMP:ssa.

Puheenjohtajamaan asiakirjassa esitettiin neuvoston keskustelun pohjaksi kaksi kysymystä:

Kysymys 1. *Ottaen huomioon komission ja jäsenvaltioiden ehdotukset, mitä lyhyen aikavälin toimia jäsenvaltiot priorisoisivat viljelijöille kohdistuvan hallinnollisen taakan vähentämiseksi kansallisella tasolla ja EU-lainsäädännön osalta? Lisäksi millaisia yksinkertaistamistoimia ja joustamistoimia pitäisi tehdä pitkällä ja keskipitkällä aikavälillä niin yhteisen maatalouspolitikan kuin muun EU-lainsäädännön osalta?*

Kysymys 2. *Ottaen huomioon Eurooppa-neuvoston toimeksiannon, millaisia toimia voidaan tehdä, jotta voidaan vastata viljelijöiden huoliin, muistaen kuitenkin rajoitetut taloudelliset mahdollisuudet nykyisten rahoituskehysten puitteissa ja ilman, että vaarannetaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman yleistä kunnianhimon tasoa?*

Keskustelun aluksi Romania, Italia, Slovakia ja Puola esittelivät asiakirjansa neuvoston muissa asioissa. **Romania** ehdotti vapautusta viljelykiertovaatimuksesta (GAEC 7) kasveille, joille kierto ei ole maatalousteknisistä syistä tarpeen, sekä ei-tuottavan alan (GAEC 8) määrittämistä jäsenmaatasolla tilatason sijaan. **Italian** asiakirja sisältää runsaasti muutosehdotuksia sekä YMP- että muuhun lainsäädäntöön. **Slovakian** asiakirjassa nostetaan esille mm. EU:n tuen reaaliarvon aleneminen inflaation vuoksi sekä kauppapolitiikan tuomat haasteet maataloudelle. **Puola** ehdotti siirtymistä monivuotisesta viljelykierrosta kasvinviljelyn vuosittaiseen monipuolistamiseen sekä luopumista ei-tuottavan alan vaatimuksesta vuonna 2024.

Keskustelussa **jäsenmaat** korostivat tarvetta vastata tehokkaasti viljelijöiden huoliin ja odotuksiin sekä Eurooppa-neuvoston pyyntöön ja esittivät monia muutosehdotuksia.

Jäsenmaat tukivat sekä puheenjohtajamaan että komission esittämiä ajatuksia. Tosin monien jäsenmaiden mielestä, vaikka komission ehdotukset ovat hyviä, on mentävä pitemmälle.

Useiden jäsenvaltioiden mielestä YMP:n sisällä tarvitaan sekä nopeita että pitemmän aikavälin yksinkertaistamistoimia. Ruoan tuotanto on YMP:n pääasiallinen tehtävä, ja on saavutettava parempi tasapaino tuotannon ja muiden maataloudelle asetettavien vaatimusten välillä. Ilmasto- ja ympäristötoimet on hoidettava, mutta ne eivät saa johtaa ruoan tuotannon vähenemiseen. Osa jäsenmaista piti vihreän kehityksen ohjelmaa liian kunnianhimoisena.

Useat jäsenvaltiot katsoivat, että on palautettava viljelijöiden luottamus poliittiseen järjestelmään. Heitä on kunnioitettava ja kuunneltava. Viljelijöiden kohtuullinen tulotaso on turvattava SEUT:n velvoittamalla tavalla. Viljelijöiden on voitava elää työllään. Tarvitaan vähemmän sääntelyä ja enemmän motivointia.

Useissa puheenvuoroissa YMP:n strategiasuunnitelmien muuttaminen haluttiin joustavammaksi. I-pilarin muutosten tulisi tulla voimaan jo samana vuonna / silloin kun niistä ilmoitetaan komissiolle. Strategiasuunnitelman on oltava nimenomaan strateginen asiakirja, ja suunnitelmien yksityiskohdat on jätettävä jäsenmaiden päätettäväksi.

Jäsenvaltiot ehdottivat runsaasti erityisesti ehdollisuutta koskevia muutoksia, sekä yleisesti (kilpailukykyä heikentäviä ehtoja on vähennettävä, ehdollisuuteen on sisällytettävä vain relevantit vaatimukset, viljelijöille on annettava vapautta päättää kuinka pyrkiä annettuihin tavoitteisin) että yksityiskohtaisella tasolla. Muutosehdotukset koskivat tukien ehdollisuuden kriteerejä eli GAEC:eja 1 (pysyvä nurmi), 2 (turvemaat), 6 (kasvipeite),

7 (viljelykierto), 8 (ei-tuottava ala) ja 9 (pysyvät Natura-nurmet). Lakisääteisiin hoitovaatimuksiin liittyen kaksinkertainen sanktiointi on poistettava. Pari jäsenmaata halusi poistaa tai lykätä sosiaalisen ehdollisuuden voimaantuloa.

Pinta-alamonitoroinnin täysimääräistä soveltamista valvonnassa haluttiin lykätä vuoteen 2025. Paikalla tehtävien tarkastusten määrää on vähennettävä, valvontaa muutettava riskiperusteisemmaksi, seuraamuksia pienennettävä ja otettava käyttöön oikeus erehtyä sekä *force majeure* –säännön soveltaminen. Mahdollisuutta tukien ennakkomaksujen tekemiseen pidettiin tärkeänä.

Yksi jäsenmaa mainitsi toleranssin kasvattamisen tuloksellisuustarkastelussa.

Muutama jäsenmaa halusi enemmän joustavuutta varojen siirtoon toimenpiteiden välillä strategiasuunnitelman sisällä.

Muutoksissa preferoitiin alemman asteisen sääntelyn ja komission ohjelinjojen muuttamista. Moni jäsenmaa katsoi, että mahdolliset kohdennetut perusasetusten muutokset pitäisi saada päätökseen vuoden 2024 aikana ja voimaan ensi vuoden alusta. Pari jäsenmaata suhtautui varovaisemmin perusasetusten avaamiseen.

YMP:n ulkopuolella monet jäsenmaat halusivat parantaa koherenssia YMP:n ja muiden EU-politiikkojen välillä. Vihreän kehityksen ohjelman ehdotuksia pidettiin liian kunnianhimoisina ja osin toteuttamiskelvottomina. Moni jäsenmaa kannatti pakollista komission toteutettavuus- ja vaikutusarviota sellaisille lainsäädäntöhankkeille, jotka vaikuttavat maatalouteen. Olisi selvitettävä vaikutukset ruoan tuotantoon ja tuotantokustannuksiin. Pari suurta jäsenmaata ehdotti poliittisen EU:n maataloussopimuksen luomista, joka takaisi, ettei EU:n lainsäädännössä vaaranneta ruokaturvaa.

Tuontituotteiden valvontaa haluttiin tiukentaa ja ottaa käyttöön peililausekkeet eli vastavuoroisten standardien soveltaminen vapaakauppasopimuksissa. Ukrainan-tuonnissa pari jäsenmaata halusi suojalausekkeen myös viljalle. Itäiset jäsenmaat katsoivat, että komission tulisi kattaa Ukrainan-tuonnista viljelijöille aiheutuneet tappiot. Maataloustuotteiden alkuperämerkintöjä haluttiin vahvistaa.

Epäterveiden kauppatapojen direktiivin avaamista ja vahvistamista kannatettiin laajasti, jotta taataan reilumpi tulonjako elintarvikeketjun sisällä.

Useat jäsenmaat kannattivat maatalouden de minimis –tuen määrän kasvattamista 50 000 euroon. Pari jäsenmaata katsoi tämän vaarantavan tasaisen pelikentän.

Useita mainintoja sai kriisinhallinnan kehittäminen. Maatalousvaraus ei ole siihen riittävä, olisi saatava YMP:n ulkopuolista rahaa ilmastosta aiheutuvien kriisien hoitoon. Mainittiin myös, että YMP:n budjettia on ylipäätään kasvatettava riittävän rahoituksen turvaamiseksi. Ulkoinen konvergenssi olisi vietävä loppuun.

Myös uuden genomitekniikan ja innovaatioiden merkitys maataloussektorin tilanteen parantamisessa otettiin esille.

Suomi kiitti komissiota jo tehdyistä toimista, mutta totesi huolen siitä, että viljelijät kokevat, että heitä ei ole kuunneltu asioiden valmistelussa. Esimerkiksi luonnon ennallistamista tai kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevat ehdotukset ovat aiheuttaneet paljon huolta tuottajille. Viljelijöiden harteille ovat kasaantuneet myös maatalouspolitiikan ulkopuolelta tuleva kasvava sääntely, vaikea markkinatilanne ja hallinnollinen taakka. Tilanteeseen vastaamiseksi tarvitaan sekä nopeita toimia että pitkäjänteistä työtä. Viljelijät odottavat selkeitä toimenpiteitä toisaalta hallinnollisen taakan vähentämiseksi jo nykyisessä politiikassa ja toisaalta varmuutta, pitkäjänteisyyttä ja selkeää perspektiiviä tulevaan yhteiseen maatalouspolitiikkaan liittyen.

Suomen mukaan puheenjohtajiston listaamista jäsenvaltioiden ehdotuksista tulisi valita sellaiset toimenpiteet, jotka nopeasti helpottavat viljelijän arkea, vähentävät hallinnollista taakkaa tai jotka parantavat tuotannon

kannattavuutta. Nopeimmin vaikuttavia toimia ovat komission toimeenpanolainsäädännön, delegoitujen asetusten tai komission ohjeistuksen muuttaminen. Erityisen tärkeitä ovat sellaiset toimet, jotka vähentävät viljelijöiden rasitusta valvonnoissa ja seuraamuksissa. Tukien ennakkomaksujen nykyistä joustavampaa soveltamista pitää harkita, sillä viljelijöiden taloudellinen tilanne on usein tiukin juuri alkusyksystä ja tukiennakot ovat silloin hyvin tarpeellisia.

YMP:n perusasetusten avaamiseen Suomi suhtautui avoimesti, mutta myös tietyllä varovaisuudella: prosessin kesto ja muutosten sisältö riippuvat myös uudesta parlamentista. Koska ehdotuksia YMP:n uudistamiseksi odotetaan jo ensi vuoden kesällä, nyt tehtävien perusasetusten mahdollisten muutosten tulisi olla hyvin kohdennettuja, rajattuja ja vain hallinnolliseen yksinkertaistamiseen tähtääviä. Yksi toivottava muutos on YMP:n strategiasuunnitelmien joustavampi muutosprosessi. Tulevaa YMP:aa silmällä pitäen on myös pohdittava joustavampia tapoja reagoida kriiseihin. Pidemmällä aikavälillä tukijärjestelmää on kehitettävä ja yksinkertaistettava siten, että maataloustuet kohdistuvat nykyistä paremmin varsinaiseen ruoantuotantoon.

Suomi korosti myös eri politiikkasektoreiden välistä koherenssia, joka ei ole toteutunut riittävästi komission lainsäädäntöehdotuksissa. Vuoden 2040 ilmastotavoitetta asetettaessa ruokaturvan takaaminen tulee ottaa vahvasti huomioon. Metsäkatoasetuksen toimeenpano on muodostumassa hyvin raskaaksi sekä toimijoille että jäsenvaltioille ja tehtävää on vielä hyvin paljon ennen säädöksen voimaantuloa. Toimeenpanon yksityiskohtia voitaisiin keventää vielä tässä vaiheessa.

On myös parannettava tuottajan asemaa elintarvikeketjussa, mikä toivottavasti johtaa oikeudenmukaisempaan tulonjakoon elintarvikeketjussa. Epäterveitä kauppatapoja koskevan direktiivin kehittämistä olisi tarkasteltava.

Komissaari Wojciechowski kiitti tuesta komission ajatuksille ja piti puheenvuoron, joka ei vastannut komission tavanomaista linjaa mm. kauppapolitiikassa. Viime aikojen viljelijätapaamisissa ovat toistuneet samanlaiset odotukset: maataloustuotteiden tuonti (erit. Ukrainasta ja Marokosta), vihreän kehityksen ohjelma tulisi lopettaa ja saada lisää rahoitusta maatalousalalle. Ongelma on komissaarin mielestä kauppa- ja ilmastopolitiikassa, ei niinkään yhteisessä maatalouspolitiikassa. Ukrainan tuonnin osalta odotetaan parlamentin kantaa. Ukrainan kanssa käytävän kaupan vapauttamisen vaikutukset ovat positiiviset EU:lle kokonaisuutena (kauppatase 19 mrd. euroa ylijäämäinen) mutta negatiiviset EU:n maataloudelle (19 mrd. euroa alijäämäinen). Ruokasektori siis maksaa hinnan liberalisaatiosta ja tarvitsee siksi tukea. Tämä vaatii poliittisen päätöksen Eurooppa-neuvostolta. EU:lla ei ole taloudellista reserviä, jolla tukea viljelijöitä, mutta jäsenmaat voisivat maksaa valtiontukea myös viljelijöille väliaikaisen tukikehyksen nojalla - ko. valtiontukea on maksettu 10 mrd. euroa 22 jäsenmaassa.

Komissaari jatkoi, että ennen Ukrainan sotaa kauppaongelmaa ei ollut, koska Ukrainan vienti suuntautui Afrikkaan ja Aasiaan. Nyt Venäjä on korvannut Ukrainan näillä markkinoilla ja menetetty vienti on suuntautunut EU:iin. Tämä tuonti on kolminkertaista Mercosur-sopimuksen vaikutuksiin verrattuna ja on aiheuttanut shokin markkinoillamme. Tästä syytä viljelijät protestoivat. Esim. kuljetustuella satamiin Ukrainaa voitaisiin auttaa voittamaan takaisin menetettyjä markkinoitaan Afrikassa ja Aasiassa.

Komissaari kiitti jäsenmaita niiden yksinkertaistamisehdotuksista. Komissio ehdotti sitä, mikä on mahdollista tehdä toimeenpanoasetuksilla tai tulkintamuutoksilla. Komissiolta on tulossa selventäviä ohjelinjoja. Tarkoitus on poistaa seuraamukset tapauksissa, joissa viljelijät eivät poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi ole voineet noudattaa sääntöjä. Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan voidaan katsoa aiheuttaneen poikkeuksellisen tilanteen ja markkinoiden epävakauden. Vuonna 2024 ei sanktioida viljelijöitä jotka eivät voi noudattaa eräitä ehdollisuuden vaatimuksia. Tämän jälkeen asia vaatii perusasetusten avaamisen, mille komissio on avoin. Komissaari ehdotti tuotantoa rajoittavien GAEC:ien 6, 7 ja 8 muuttamista vapaaehtoisiksi ekojärjestelmiksi. Lisäksi YMP-neuvottelujen trilogeissa oli esillä ehdotus, jonka mukaan EU-tasolla määriteltäisiin lista ekojärjestelmiä, joita jäsenmaiden tulisi tarjota viljelijöille - voitaisiinko tähän palata?

Komissaari suhtautui positiivisesti Espanjan ajatukseen poliittisesta maataloussopimuksesta, jossa ruokaturva

on etusijalla. Sopimuksen mukaan EU:ssa ei tehtäisi mitään toimia, jota vaarantavat ruokaturvaa. Viljelijät odottavat selkeää YMP:aa ja sille vahvaa rahoitusta. Sopimuksessa EU:n toiminnasta on määritelty YMP:n tehtävät, mutta ei sen rahoitusta. Poliittisilta johtajilta Eurooppa-neuvostossa tarvitaan julkilausuma vahvasta YMP:sta ja sen budjetin vahvistamisesta.

Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen. Jäsenmailla on yksimielinen tahto vastata pikaisesti viljelijöiden huoliin. Nyt on käyty ensimmäinen keskustelu seuraavista askeleista. GAEC:eihin 7 ja 8 halutaan joustavuutta. Valvonnassa halutaan parantaa koordinaatiota. YMP:n strategiasuunnitelma-asetuksen artiklaa 120 tarkastellaan uudelleen. Ukrainan maataloustuotteiden viennin tulee suuntautua Ukrainan perinteisille markkinoille.

Puheenjohtajan mukaan komission esittämät lyhyen aikavälin toimet ovat askel oikeaan suuntaan. Nämä ovat ensimmäisiä askelia yksinkertaistamisharjoituksesta, joka tehdään muutaman seuraavan viikon aikana, tai ainakin vuoden 2024 aikana. Komission ehdotukset ovat tervetulleita, mutta monien mielestä riittämättömiä. Komissiolta odotetaan lisää ja kunnianhimoisempia ehdotuksia. Viljelijöiden asemaa elintarvikeketjussa on vahvistettava samalla, kun noudatetaan kansainvälisiä velvoitteita ja ympäristöön liittyviä kestävyysvaatimuksia. Maatalouden erityiskomiteaa pyydetään analysoimaan ehdotukset ja raportoimaan takaisin neuvostolle. Komission tulee antaa lisää ehdotuksia tai pyytää lisää poliittista ohjausta neuvostolta. Samaan aikaan jatkuu strateginen dialogi tulevasta maataloudesta. Siinä tarkastellaan pitemmällä aikavälillä tarvittavia parannuksia. Myös niistä halutaan kuulla jäsenmaiden näkemyksiä. Työ siis etenee, mutta se vaatii aikaa. Neuvosto etsii ratkaisuja määrätietoisesti. Neuvoston puheenjohtaja raportoi keskustelujen tuloksista Eurooppa-neuvostolle. Asiaan palataan myöhemmin maatalous- ja kalastusneuvostossa.

4. Muut asiat

a) Asetuksen (EU) 2021/2115 liitteen III muuttaminen GAEC-vaatimusten 7 ja 8 mukauttamiseksi, jotta EU:n viljelijöiden kilpailukyky ei vaarantuisi vakavasti (6880/24)

Romanian valtuuskunnan tiedotusasia

Käsiteltiin asialistan kohdan 3 yhteydessä.

b) Maatalous, YMP ja EU:n elintarvikeomavaraisuus: vahvistetaan uudelleen yhteys elintarvikealan ja yhteiskunnan välillä (6903/24)

Italian valtuuskunnan tiedotusasia

Käsiteltiin asialistan kohdan 3 yhteydessä.

c) Slovakialaisten viljelijöiden vetoomus kilpailukykyisen ja häiriönsietokykyisen maatalousalan puolesta (6877/24)

Slovakian valtuuskunnan tiedotusasia

Käsiteltiin asialistan kohdan 3 yhteydessä.

d) GAEC-vaatimusten 7 ja 8 soveltamista koskevan poikkeuksen palauttaminen vuonna 2024 ja mahdollisuus luopua seuraamusten soveltamisesta ehdollisuuden noudattamatta jättämisen tapauksissa maatalousalan kriisin vuoksi (6926/24)

Puolan valtuuskunnan tiedotusasia

Käsiteltiin asialistan kohdan 3 yhteydessä.

e) Ministerikokous ”bioturvallisuus ja rokotukset: välttämättömät työkalut eläintautien ennaltaehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä varten” (Bryssel, 24. tammikuuta 2024): saadut kokemukset ja jatkotoimet (6676/24) (Hörman)

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtaja tiedotti tausta-asiakirjan 6676/24 mukaisesti 24.1.2024 osana Belgian puheenjohtajakautensa ohjelmaa järjestämästään ministeritason Bioturvallisuus-konferenssista. Asiakohta käsiteltiin julkisena. Euroopassa on esiintynyt viime vuosina useita vakavien eläintautien epidemioita. Taudit heikentävät eläinten terveyttä ja hyvinvointia, johtavat taloudellisiin tappioihin ja voivat uhata myös ihmisten ja luonnonvaraisten eläinten terveyttä. Bioturvallisuus ja tautien varhainen havaitseminen ovat taudintorjunnan kulmakiviä. Näitä voidaan täydentää muilla keinoilla, kuten rokotuksilla. Konferenssin tulosten lisäksi Belgia nostaa tausta-asiakirjassaan esille myös IBR-taudin rokotusten käytön tautivapaiksi luokitelluilla alueilla.

Komissaari Wojciechowski kiitti puheenjohtajamaata tärkeän kokouksen järjestämisestä ja aiheen ottamisesta neuvoston keskusteluun. Tarttuvat taudit ovat jatkuva uhka niin EU:ssa kuin muualla maailmassa. Taudit aiheuttavat uhkaa myös ihmisten terveydelle. Tautien torjunta vaatii tiivistä yhteistyötä ja yhteisten keinojen käyttöä. Bioturva ja sen ylläpito sekä aikainen tautien tunnistus ovat perusta, jota voidaan täydentää ja tukea rokotuksin. Kaikkien yhteinen tavoite on torjua ja mahdollisuuksien mukaan poistaa vakavia eläintauteja, tieteen ja parhaimpien käytänteiden pohjalta. Kun rokottaminen sallitaan jonkin taudin torjumiseksi, on kuitenkin noudatettava tiettyjä ehtoja. Yhteisen terveyden hengessä tarvitaan tiivistä yhteistyötä jatkossakin.

Useat **jäsenmaat** (14) pitivät puheenvuoronsa, joissa kiittivät puheenjohtajamaata kokouksen järjestämisestä ja asian ottamisesta neuvoston keskusteluun. Kaikissa puheenvuoroissa todettiin bioturvan olevan tautien torjunnan perusta, mutta sitä voidaan tarvittaessa täydentää rokotuksin. Puheenvuoroissa korostettiin eri sektorien ja toimijoiden sekä jäsenmaiden ja kolmansien maiden tiivistä yhteistyötä. Korkeapatogeenisen lintuinfluenssan ja afrikkalaisen sikaruton tautipurkaukset ovat aiheuttaneet valtavia taloudellisia menetyksiä. Tautien torjunta vaatii tieteellistä tutkimusta mutta myös resurssien varmistamista. Jos rokotuksia otetaan käyttöön, on varmistettava sisämarkkinoiden toimivuus sekä vientimahdollisuudet sekä estettävä vientikiellot. Puheenvuoroissa nostettiin myös uudelleenarvioitavaksi eläintautilainsäädännön ja tautivapausstatuksen suhtautuminen tiettyjen eläintautien rokotuksiin.

Suomen puheenvuorossa korostettiin bioturvallisuuta kaiken taudintorjunnan kulmakivenä ja sen parhaita käytäntöjä on edelleen vahvistettava jäsenvaltioissa. Arvioimalla tilojen bioturvallisuutta systemaattisesti voidaan toimenpiteitä ja resursseja kohdentaa oikein. Lintuinfluenssa muodostaa maailmanlaajuisesti vakavan uhan sekä siipikarjaelinkeinolle, luonnonvaraisille linnuille että ihmisten terveydelle. Bioturvallisuutta parantamallakaan ei ole kaikissa olosuhteissa mahdollisuutta täysin torjua tautia. Uusia keinoja tarvitaan. Puheenvuorossa pidettiin hyvänä sitä, että lintuinfluenssarokotteiden käyttöä on useassa jäsenvaltiossa ryhdytty selvittämään tutkimukseen perustuen ja että tutkimuksista jaetaan tietoa avoimesti. Rokotteilla näyttäisi olevan mahdollisuuksia vähentää tautitapauksia, taloudellisia tappioita sekä riskiä ihmisten terveydelle ja ympäristölle. Rokotteiden käyttöönotto edellyttää kuitenkin huolellista seurantaa mahdollisten hiljaisesti leviävien tartuntojen havaitsemiseksi. Jäsenvaltioiden on tehtävä tiivistä yhteistyötä keskenään sekä kauppakumppaneiden kanssa. On varmistettava, ettei jäsenvaltioihin kohdisteta kansainvälisten standardien vastaisia rajoituksia rokotuksia käyttöön otettaessa.

Puheenjohtaja kiitti jäsenmaita ja komissiota esitetyistä kiitoksista ja näkemyksistä. Puheenjohtajamaa aikoo valmistella kokouksen johtopäätöksistä kirjeen, joka tullaan lähettämään lähipäivinä komissaari Kyriakidesille. Puheenjohtaja totesi asiakohdan käsittelyn lopuksi neuvoston saaneen tiedoksi esitetyn asiakohdan ja siitä käydyn keskustelun.

f) Vuodelle 2040 asetettu EU:n vähennystavoite ja maatalousala (6921/24) (Kallio)

Puolan valtuuskunnan tiedotusasia

Puola nosti esille 6.2. julkaistun EU:n komission ilmastopolitiikan tiedonannon, jossa ehdotetaan 90 prosentin päästövähennystavoitetta vuoteen 2040. Tiedonannon vaikutusarviossa esitetty 30 prosentin vähennystavoite maataloudelle on kunnianhimoinen ja haastava. On tunnistettava, että päästövähennykset maataloussektorille ovat erityisiä sillä kotieläintuotannon ja lannoitteiden päästövähennykset ovat haastavia toteuttaa ilman tuotannon määrän alentamista, mikä taas ei sovi yhteen EU:n ruokaturvaa koskevien tavoitteiden kanssa. EU ei saisi lisätä riippuvuuksiaan ulkopuolisista tuotantoketjuista.

Puolan tiedotusasia sai monelta jäsenvaltioilta tukea. Keskustelussa **jäsenvaltiot** korostivat ruokaturvan merkitystä ja maatalouden päästövähennysten haastavuutta, joiden välillä on haettava tasapainoa. Strategista autonomiaa ja innovaatioiden merkitystä korostettiin. Ehdotukset eivät saisi johtaa konflikteihin viljelijöiden kanssa. Eräs jäsenvaltio piti tiedonannon tavoitetta liian kunnianhimoisena. Hiilivuotoa olisi vältettävä eli maatalouden päästövähennykset eivät saisi johtaa ilmaston kannalta haitallisempaan tuontiin muualta.

Maatalouden päästövähennysten tärkeys kuitenkin tunnustettiin ja yleisesti 2040-tiedonantoa pidettiin tervetulleena. Kiertotalous, luonnonvarat, ihmisten terveys ja hyvinvointi sekä pitkän aikavälin elintarviketurvallisuus nousivat esiin keskustelussa. Maaperän kykyä sitoa hiiltä korostettiin, mutta samalla on voitava tuottaa riittävästi ruokaa kasvavalle väestölle.

Kaksi jäsenvaltiota korosti markkinalähtöisiä ratkaisuja. Eräs jäsenvaltio nosti päästökauppajärjestelmän tehokkaimpana keinona välttää hiilivuotoa ja vähentää maataloussektorin päästöjä. Näin vältettäisiin myös turhaa hallinnollista taakkaa ja voitaisiin CAP:in kautta keskittyä maatalouden tukemiseen ja ilmastotavoitteiden täyttämiseen. Olisi tuotettava elintarvikkeita, joilla on pienempi hiilijalanjälki.

Suomi korosti ruoantuotannon olevan maatalouden tärkein tehtävä ja huoltovarmuuden perusta painottaen maataloussektorin erityisyyttä ja päästövähennysten haasteellisuutta tältä osin. Tulevissa päätöksissä on huolehdittava, että EU:n perussopimuksen kirjaukset maatalouden tuottavuudesta, maatalousväestön kohtuullisesta elintasosta, markkinoiden vakaudesta ja kohtuullisista kuluttajahinnoista toteutuvat. On vähennettävä erityisesti fossiilisten raaka-aineiden aiheuttamia päästöjä ja vahvistettava nieluja, EU:n ruoantuotanto sekä metsä- ja biotalous on pidettävä elinvoimaisena.

Ympäristökomissaari Sinkevicius korosti vastauksessaan kestävän, turvallisen ja korkealaatuisen ruoantuotannon olevan komission päätavoite. Miten maataloussektori voi kontribuoida EU:n ilmastoagendaan, on käynnissä olevan strategisen dialogin keskeinen kysymys. Komissaari korosti viljelijöiden kohtaavan ilmastonmuutoksen haasteet etulinjassa, minkä vuoksi toimiala on sitoutunut myös päästövähennyksiin. Ympäristökomissaari ymmärsi jäsenvaltioiden huolia. Hän tuntui painottavan ruoantuotannon vähentämisen sijaan vähähiilisempiin tuotantotapoihin siirtymistä. Sinkeviciuksen mukaan mahdollisuuksia on paljon esimerkiksi vähähiilisten lannoitteiden, vihreän vedyn ja eläinten uusien rehujen saralla, joiden potentiaali olisi valjastettava. Hän korosti, että työtä on tehtävänä, sillä viimeisen 20 vuoden aikana päästöt eivät maatalousalalla ole juuri vähentyneet. Sinkevicius nosti erikseen esiin hiilen poistojen sertifioinnissa saavutetun trilogituloksen, jonka mukaan komissio arvioi, miten naudanlihasektorin päästövähennykset otetaan sertifioinnin piiriin vuodesta 2026 alkaen, mikä voi myös vahvistaa toimialan kilpailukykyä.

g) Yhdistyneen kuningaskunnan käyttöön ottamat kalastusta koskevat yksipuoliset hoitotoimenpiteet (6828/24) (Ratasvuori)

Tanskan valtuuskunnan tiedotusasia Tanskan ja Ruotsin valtuuskuntien puolesta

Puheenjohtaja kertoi kyseessä olevan nimenomaan tuulenkalojenkalastus Yhdistyneen kuningaskunnan vesillä. Tanska on ottanut asian esille myös yleisten asioiden neuvostossa viime viikolla.

Tanska esitteli lyhyesti asiaan liittyvän muistion. Yhdistynyt kuningaskunta on päättänyt kieltää tuulenkalankalastuksen vesillään. Tanska pitää kieltoa syrjivänä ja kohtuuttomana. Komission tulisi arvioida onko Yhdistyneen kuningaskunnan toimet ristiriidassa kauppa- ja yhteistyösopimuksen kanssa. Tulokset pitäisi saada viimeistään maaliskuussa, koska tuulenkalastus alkaa huhtikuussa. On tärkeää, että EU ryhtyy toimiin, ettei tästä synny muulle kalastukselle merkittävää ennakkotapausta.

Ruotsi oli mukana Tanskan toimittamassa muistiossa ja yhtyi Tanskan esitykseen, sillä heidän mielestä kyseessä periaatteellinen kysymys. Kaikkien toimenpiteiden pitäisi perustua tieteellisiin suosituksiin ja tässäkin tapauksessa tulisi arvioida onko Yhdistyneen Kuningaskunnan toimille tieteellistä perustetta. Nykyisistä kiintiöistä ja jakoavaimista ei pitäisi luopua.

Myös muutamat muut jäsenvaltiot pitivät puheenvuoron ja ilmaisivat olevansa huolissaan nykyisestä kehityksestä. Kaikki pitivät lainsäädännöllisen arvioinnin tekemistä tärkeänä. Irlanti toivoi brexitin vaikutusten analysointia. Saksa huomautti, että tuulenkalat ovat luonnonsuojelullisesti tärkeitä, sillä ne ovat tärkeä ravinnon lähde muille lajeille. Alankomaat piti lisäksi tärkeänä sosioekonomisten seurausten huomioimista luonnonsuojeluseikkojen lisäksi. Espanja kehotti olemaan varovainen, sillä nykyinen sopimus umpeutuu vuonna 2026. Ei haluta vaikeuttaa sopimuksen uusimista. Yhtenä vaihtoehtona voisi olla hoitosuunnitelman laatiminen. Ranska ilmaisi myös huolensa erityisesti uusista suojelluista alueista.

Komissaari kertoi ottavansa asian vakavasti ja kirjoittaneensa Yhdistyneen kuningaskunnan ministerille. Komission selvitystyö on vielä kesken mutta komissaari vakuutti asian olevan prioriteetti komissiolle. On tärkeä pysyä yhtenäisenä ja välttää yksipuoliset toimet.

Neuvosto otti huomioon Tanskan ja Ruotsin tiedotusasian ja muiden valtuuskuntien esittämät kommentit.

h) Digitaalisen CATCH-järjestelmän pakollinen käyttö LIS-kalastuksen torjumiseksi (6840/24) (Ratasvuori)

Komission tiedotusasia

Komissaari kertoi komission ottaneen nollatoleranssin laittomaan, ilmoittamattomaan ja sääntelemättömään kalastukseen (LIS-kalastus). Yhdistyneet kansakunnat on kehottanut lopettamaan LIS-kalastuksen (kestävän kehityksen tavoite 14). Euroopan unioni on suurin kalastustuotteiden tuoja ja siksi on tärkeää, ettei markkinoille päädy LIS-kalastettuja tuotteita. Komissio on ottanut käyttöön sähköisen saalistodistusjärjestelmän. Uusi valvonta-asetus edellyttää sen ottamista käyttöön. Komissaari luetteli järjestelmän etuja. Komissaari huomautti, että siirtymäaika pitäisi käyttää hyödyksi ja tehdä tarvittavat muutokset. Komissio toivoo, että jäsenvaltiot voisivat laittaa tähän työhön resursseja. Komissio on myös avaamassa tukipalvelua. Kolmannet maat voivat vahvistaa asiakirjansa järjestelmässä vapaaehtoispohjalta ja komissio pyrkii edistämään tätä vapaaehtoista käyttöä. On pidettävä huolta siitä, että kansalliset toimijat ovat tietoisia ja valmiita käyttämään järjestelmää.

Jäsenvaltiot kehuivat järjestelmää tärkeäksi ja hyödylliseksi ja toivoivat läheistä yhteistyötä komission kanssa käyttöönoton tiimoilta. Usea jäsenvaltio piti hyvänä sitä, että komissio edistää järjestelmän käyttöä kolmansissa maissa. Muutama jäsenvaltio toivoi yhteensopivuutta jo olemassa olevien kansallisten järjestelmien kanssa. Puheenvuoron pitivät Saksa, Alankomaat, Kreikka, Kypros, Irlanti, Espanja ja Ranska.

Neuvosto otti huomioon komission tiedonannon pakollisen CATCH-järjestelmän käytöstä sekä valtuuskuntien esittämät kommentit.

Suomen edustajat

Ministeri Essayah, kp Pesonen, ea Mattila, Kaila, Lampinen, Rönty MMM; Aalto, Pokki, Hörman, Valonen, Kytölä, Kallio, Ratasvuori, EUE

Asiakirjat
Mainittu asiakohdittain.

Liitteet -

Viite -